

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput Primum. Ex canone a Apostolorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

in psalmo 95. blasphemiam nihil peius esse affirmat his verbis: *Attentius considera que dicuntur. Peccata quaedam spectant ad Deum, quaedam ad hominem: veluti impietatem committere, blasphemiam evomere, ac violare templum Dei, aut Ecclesiam Dei persequi, aut sacerdotes officere contumelia. Hec omnia referuntur ad Deum: ceterum machari, furari, injuriam facere hac intra consuetudinem, que nobis cum conservis est, constituunt. Multiplex autem est differentia eorum, que committuntur in Deum, & qua in homines. Nihil itaque peius iniquitate, neque quicquam magis impium, quam adversus Deum blasphemia. Sanctus Petrus Damianus opuscul. 36. cap. 3. & homil. 1. ad populum, blasphemos lepra m sibi, & posteris adscivisse affirmat. Facit D. Mattheus cap. 12. & Heli ajebar lib. 1. Regum, cap. 2. Si peccaverit quis in virum, placari illi potest Dominus; si autem in Dominum, quis orabit pro eo? D. Augustinus lib. 2. de civitate Dei, cap. 9. ibi: Cum probrum jacitur in Principem, patria bonum, atque utile, nonne tantum est indignius, quantum à veritate remotius. & à vita alienius. Quae igitur supplicia sufficiunt, cum Deo sit ista tam nefaria, tam insignis injuria. Faciunt Theodor. orat. 1. de provid. ins. Salvianus lib. 4. de providentia, ad finem. Quare variis poenis crimen hoc omni jure vindicatum legitur. in Levit. 24. lex erat ut blasphemum lapidibus opprimeret populi multitudo: & Judaei adeo hoc crimen execrabantur, ut dum blasphemias intelligerent, obturarent aures suas, & scinderent vestimenta sua, ut refertur Matthaei cap. 26. ut ob res luctuosas, & maxime tristes soliti erant facere cap. 4. Numer. Iosue cap. 7. Iudicium cap. 11. vers. 4. Hesther. cap. 4. & cap. 2. Sophonia, minatur Dominus ob blasphemias Moabitibus interitum Gomorrhæ & Sodomæ. Jure civili Justinianus in novel. 78. Ut non luxur. homines, ita cavet: Si contra homines facta blasphemiam impunita non relinquuntur, multo magis qui ipsum Deum blasphemant, digni sunt supplicia sustinere. Additque ob blasphemos pestem, famem, terræmotus, & alias plagas à Deo hominibus immitteri; simulque præcipit Præfecto civitatis, ut quosin hac re deliquisse invenerit, morti tradat: & in l. ult. Cod. de relig. alearum ludos prohibet tanquam nequitiae hujus incitamenta.*

Ultimum etiam supplicium blasphemis indixit Carolus Magnus addit. 3. cap. 32. Jure canonico olim poena etiam in laicos excommunicatio, in clericos depositio, cap. si quis 22. quest. 1. & in præfenti adjuncta est poenitentia publica, necnon & poena pecuniaria: & quia clericis publica poenitentia remittitur, cap. ex poenitentibus, 50. dist. cap. quicumque 51. dist. ideo contra eos manet tantum depositionis poena. Jure nostro Regio novissimo in l. 5. 6. & 7. tit. 4. lib. 8. recop. pro prima blasphemiam detinetur reus per mensem in carcere cum compedibus; pro secunda in exilium mittitur per sex menses, muldaturque mille marapetinis; pro tertia verò lingua figitur clavo: quæ ultima poena consuetudine non est recepta, sed ejus loco flagellatur, & lingua præmitur ligno, idest mordaca. Tandem ex lege finali, tit. 4. lib. 8. recop. ad triremes damnantur blasphemii: quas poenas si non exequatur iudex, eisdem puniendus est, ex l. 20. tit. 6. lib. 3. recop. docent plura de blasphemis adducentes ultra congestos à Barbofa in præfenti, D. Ioannes Vela de delictis cap. 4. D. Ioseph. Vela in cap. 1. de offic. ordin. num. 9. Fragofo de regim. Christ. Reip. part. 1. lib. 2. dist. 4. §. 5. Scortia in select. Pontif. constit. epist. 90. theorem. 292. Ioannes Witzus in notis ad Prudentium, fol. 217. Hunnius in encyclop. canon. tit. 8. Lælius Mancinus de triplici juris collat. cap. 128. Basilic. decis. criminalis 26. Petrus Gregorius lib. 4. partit. tit. 9. cap. 8. & in cap. conquerente, cap. 6. de offic. ordin. & lib. 33. syntag. cap. 12. Acunna in cap. 4. dist. 25. Sesse tom. 4. decis. 469. Barbofa 2. lib. voto 116. Suarez tom. 1. de relig. tit. de irreligiositate, cap. penult. & ult. Simon Majolus dier. canicul. fol. 661. Gutierrez de delictis quest. 60. est tamen hoc crimen mixti fori, unde puniri potest, tam à iudice ecclesiastico, quam seculari, ut pluribus relatis probat Martha de jurisdict. part. 2. cap. 13. D. Iosephus Vela in dicto cap. 1. num. 92. nisi blasphemiam sit hæreticalis, quia tunc ejus poenitentia privativè spectat ad Inquisitores hæreticæ pravitatis, ut probant Scortia ubi supra. Eymericus in direct. Inquisit. part. 1. quest. 41. ubi Penna: pluribus relatis Barbofa de potestate Episcopi alleg. 52. num. 86. Carena de offic. Inquisit. part. 2. tit. 7. §. 2.

TITULUS XXVII

De clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante.

CAPUT PRIMUM.

Ex canone ^a Apostolorum.

SI quis Episcopus, Presbyter, vel ^b Diaconus ^c depositus ^d justè pro certis criminibus ^e ausus fuerit ^f attractare ^g ministerium sibi dudum commissum, hic ab ^h Ecclesia abscindatur.

NOTÆ.

1. ^a **A**postolorum.) Itætiã legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 1.* & reperitur textus hic in *can. 28. Apostolor.* juxta editionem Balsamonis, Tili, Dionysii Exigui, & Gentiani Herberti, de quorum canonum origine, & auctoritate egi in apparatu ad hæc commentaria.
2. ^b **Diaconus.**) De aliis clericis ultra Presbyterum, & diaconum, nec agitur in præsentibus, nec in *cap. si quis Episcopus 11. quest. 3.* ubi hæc eadem prohibitio firmatur; sed tamen de illis idem esse dicendum docuerunt Glossa, Butrius, & Panormit. in *præsentibus*, Suarez de *cenfur. disp. 11. sect. 3. num. 1.* argumento capitis 2. ibi: *Si quis presbyter. aut alius clericus.* Et *cap. clerici 3. cap. fraternitati*, ibi: *Presbyteros aut alios clericos; hoc titulo. cap. placuit 9. 11. cap. 3.* Constat namque, appellatione clericorum etiam clericos inferioris ordinis contineri, *cap. de persona 38. 11. quest. 1.* nam hi etiam deponuntur, ut de subdiacono constat *ex cap. accedens, vers. subdiaconi, 50. dist. de aliis clericis ex cap. Episcopus 65. 11. quest. 3. cap. cum non ab homine 10. de judic. Concil. Tolet. 4. cap. 17. can. 32. & 68. cum sequent. Apostolorum:* notatur vulgò in *cap. si quis de gradu, de purgat. canonic.* item & degradantur, *cap. 2. de penis lib. 6.* sed verius credo, juxta tempus hujus canonis clericos inferioris ordinis ejus dispositione non comprehendendi: quod suadetur ex eisdem canonibus Apostolorum, videlicet ex *canone 25. aliàs 24.* quò ita cavetur: *Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, qui in fornicatione, aut perjurio, aut furto captus est, deponatur, non tamen communione privetur.* Et *can. 26.* statim subjicitur: *Similiter & reliqui clerici huic conditioni subjaceant.* Et *can. 42.* ita statuitur: *Episcopus, aut Diaconus aleæ atque ebrietati deserviens, aut desinat, aut certe damnentur.* Cui statim subjicitur canon 43. ibi: *Subdiaconus, lector, aut cantor similia faciens, aut desinat, aut communione privetur, similiter etiam laicus.* Quod non ita exprimeretur, si appellatione Episcopi, presbyteri, & diaconi clerici inferioris ordinis comprehenderentur: intendebant enim Apostoli in præsentibus canone Episcopos, Presbyteros, & Diaconos, qui eo tempore erant tantum in sacris ordinibus constituti, juxta tradita in *cap. à multis, de aetate & qualitate punire, si ab Ecclesia depositi in suo gradu & officio, sicut antea, ministrarent; clericos autem inferioris ordinis, quia non ita graviter peccant ministrando in suis gradibus, non ita severe punire voluerunt: quo principio confirmari potest sententia Joannis Andreae, quam contra Hostiensium in præsentibus probavit Butrius in *cap. 2. hoc tit. num. 7.* Ancharanus *num. 5.* scilicet clericos in minoribus ordinibus constitutos, degradatos, suspensos, depositos, & excommunicatos ministrantes, quemadmodum non incurunt penam in hoc textu statutam, ita neque etiam manere irregulares; quia nullibi irregularitas hæc contra clericos in minoribus ordinibus constitutos expressa reperitur; & ideo non est admittenda, *cap. is qui 8. de sent. excom. lib. 6.* qui etiam verba illa: *Vel alios clericos, dicti capitis 2.* ad clericos tantum in sacris restringunt, ex regula *Odia, deregul. juris in 6.* namque clericos inferiores, licet clerici sint, tamen ad statum laicalem redire possunt, *cap. 1. de cleric. conjug.* nec in eorum degradatione solennitas præscripta in *cap. 2. de penis in 6.* ad degradationem majorum clericorum adhibetur.*

Si ergo depositi in ministrando delinquant, puniri ipsos contendunt, non irregularitate, sed sicut puniuntur monachi, & moniales in *cap. postulatus, §. 1. hoc tit.* Sed contrarium merito cum Hostiensium tenuerunt Hugolinus de *cenfur. tabul. 1. cap. 14. d. 1.* Marius Alterius eod. *tract. lib. 2. disput. 1. c. 1.* Fragofo *part. 2. de regim. Christ. Reipub. lib. 10. disput. 21. §. 6. num. 19.* Majolus de *irregul. cap. 21.* Navarrus in *manuali, cap. 27. num. 163. & 244.* Suarez de *cenfur. disp. 11. sect. 3. num. 1.* nam clerici in minoribus tantum constituti, comprehenduntur generalitate textus in *cap. 2. hoc tit. ibi: Aut alius clericus.* Et quia suspensus, & interdictus simpliciter ab officio, non solum Missam celebrando, & exercendo actus ordinum majorum, verum etiam utendo aliis minoribus ordinibus quoad actus eis deputatos manent irregulares, Abbas in *cap. 2. hoc tit. num. 4. & 10.* Archidiaconus in *cap. si quis presbyter 11. quest. 3.* ergo excommunicatus utens gradu minori, quem tantum habet, irregularis manet. Requiritur tamen ut hæc irregularitas contrahatur quod suspensus, depositus, seu excommunicatus exerceat actus ordinum minorum ex officio, tanquam minister deputatus, non sicut laicus. Glossa in *dist. cap. 2.* Dicitur autem clericus in minoribus constitutus solenniter actum annexum ordini facere, quando acolythus cum superpelliceo in Missa faciendi, præsentibus populo ministrat deferendo cereos, & ministrando urceolos, quamvis laicus eodem modo eundem actum soleat administrare ratione consuetudinis. Marius Alterius ubi supra.

^c **Depositus.**) Episcopus quidem à Synodo, vel Concilio; Presbyter verò, vel Diaconus à suo Episcopo, *cap. si quis Episcopus 6. & 7. 11. q. 3.* depositus namque Episcopus damnatus dicitur in *dist. cap. si quis Episcopus: & depositio, damnatio, in cap. placuit 9. cap. penult. 11. quest. 3. & in can. 11. & 42. Apost.* & damnatio Episcopi à Synodo, vel Concilio fieri debet, juxta tradita in *cap. 3. de accusat. Presbyteri verò, & Diaconi à suo Episcopo, cap. accedens 50. dist.* nam cum depositio sit pœna, illam tantum imponere potest, qui jurisdictionem habet in eum, cui imponitur. Suarez de *cenfur. disp. 30. sect. 1. num. 1.*

^d **Iuste pro certis criminibus.**) Rabanus, & Dionysius Exiguus legunt *super certis criminibus.* Haloander verò & Gothofredus habent *ob certa crimina: & iuste* idem significat, atque recte, ut interpretatur Aristenus; seu *levitumè*, juxta Balsamonem; vel *canonicè*, ut in *fraternitati 6. hoc tit.* Certa autem crimina dicere possumus, vel certas peccati causas, argumento capitis *nemo 51. 11. quest. 3.* hoc est non parvas, nec leves, sed eas, pro quibus sacris canonibus depositio imponitur, argumento capitis *nullus 11. quest. 3.* quarum plures refert Anton. Aug. in *epit. jur. lib. 39. per tot.* vel certa crimina sunt aperta, & manifesta, *dist. cap. nemo.* Quod magis Græca verba significant, quæ ita vertit Gentianus Herbertus, *iuste ob manifesta crimina depositus*, juxta Alexium Aristenum. Certa autem crimina, & manifesta illa esse affirmat Balsamon, in quibus Episcopus, presbyter, vel diaconus non habent, nec quidem appellationis auxilium; nam si habeant interim dum de re prius judicata dubitatur, hujusmodi personas non ejiçit à ministerio contendit: quod probat ex libro 1. Basilic. *tit. 3. C. 1.* Concil. Antioch. *can. 4. 12. & 14.* & refert pro ea sententia verba constitutionis 14. de Episcopis, & Clericis, cujus sententia eo tantum

tantum casu vera est, quo prædicti ante latam depositionis sententiam appellatur; quo casu interim non ejiciuntur à ministerio, quia post interpositam appellationem depositio non ligat, quemadmodum nec aliæ censuræ, quia eo tempore proferuntur, quo judicis jurisdictione sopita est, cap. *pastoralis* 53. §. *verum*, de *appel.* & sic non habet jurisdictionem, utpote appellatione suspensam, cap. *cum contingat*, 36. de *offic. deleg. cap. 2. ut lite non contest. cap. præterea* 40. cap. *delectis* 55. de *appellat. cap. per tuas* 40. de *sent. excom. cap. 2. eod. tit. in 6. Suarez de censur. disput. 3. sect. 6. & disput. 4. sect. 7. num. 1. & disput. 28. sect. 5. num. 3. & disput. 39. sect. 4. num. 3. Idem erit si contra juris ordinem proferatur, ut inquit Glossa 2. in *presenti*. Quod intelligendum est de ordine substantiali iudicii, veluti si parte non citata, juxta tradita in *cap. 1. de caus. possess.* vel si contra jus lata sit, *cap. 1. ubi probavi, de re judic.* non verò si contra juris ordinem accidentalem proferatur, veluti, si sine scripto, aut monitione non præmissa, *cap. illud* 5. *vers. idem, hoc titul. cap. venerabili*, §. *sanè de sent. excom. lib. 6. Suarez dict. disp. 4. sect. 7. num. 1. & 34.* Idem si quæ aliâ ratione depositio, excommunicatio, & similes censuræ sint nullæ, veluti quia à non suo iudice latae sunt, vel quia continent intolerabilem errorem; hæ enim quia non ligant in foro animæ, nec in exteriori, nullum effectum habent, l. 4. §. *condemnatum*, ff. *de re judic.* & ideo illis non obstantibus, sine metu irregularitatis celebrari potest. Glossa 2. in *presenti*, Butrius num. 6. Panormit. num. ult. Suarez dict. num. 38. Cenedus ad *Decret. collect. 25. num. 5.* quod si post latam depositionis sententiam appellatio interponatur, tum quamvis Panormitanus in *cap. 2. num. 2. hoc tit.* & in *cap. sapa, num. 16. de appellat.* existimaverit depositionem, quemadmodum suspensionem, quæ ad tempus fit, quia non sunt censuræ, sed puræ pœnæ, appellatio suspendi, quemadmodum aliæ pœnæ; attamen contrarium magis probatur, quia hæ sunt pœnæ spirituales, & ideo suam secum trahunt executionem, *cap. Episcopus* 11. *quæst. 3.* quemadmodum excommunicatio, suspensio, & interdictum, *cap. pastoralis* 35. *vers. Verum, de appellat.* & ideo postquam latae sunt, non possunt appellatione suspendi, *cap. ad reprimendam, de offic. ordin. cap. ad hæc 37. de appellat. cap. is cui* 20. §. *ult. de sent. excom. lib. 6.* interim ergo dum pendet appellatio, depositus abstinere debet à ministerio, quemadmodum suspensus, aut interdictus, *cap. suspensus* 4. *cap. excommunicatus* 17. 11. *quæst. 3.* quicquid velit Balsamon. Nec interest, quod contendat injustè fuisse depositum, hoc est ex causa falsa, & nulla, sed juridicè probatà, quæ dicitur sententia injusta ex causa, in *cap. Episcopus* 62. §. *si quis* 11. *quæst. 3.* vel ex aliis causis injustis, de quibus Cenedus *collect. 25. num. 7.* Suarez de *censur. disput. 4. sect. 7. num. 4.* & 8. quia tunc sententia, quamvis injusta, ligat, *cap. quisquis* 27. 11. *quæst. 3. cap. à nobis, cap. inquisitionis* 44. de *sent. excom.* & tunc præcipitur in *cap. 1. 11. quæst. 3.* & ideo interim dum causa appellatiois iudicatur, tenetur censuram custodire, *cap. per tuas* 40. de *sent. excom. cap. 2. hoc tit.* donec absolutio ei fuerit imposita, *cap. cum contingat* 36. de *offic. deleg. cap. per tuas, de sent. excom. cap. 2. cap. venerabilibus* 7. §. *sanè eod. tit. in 6.* Unde si interim celebret, pœnam hujus textus incurret. Glossa 2. in *presenti*, Anton. num. 6. Panormit. num. ult. Suarez dict. *sect. 7. num. 8.* Nec obstat*

prædictum verbum *justè*, quia non excludit sententiam injustam ex causa, quæ tamen valida sit, quia hæc etiam legitime, & canonicè proferuntur, hoc est secundum canones, quod verbum *justè* significat, l. 1. ff. *qui testaments*: sed injustam, quæ simul nulla sit, veluti ex levi causa, vel non servato juris ordine substantiali. Rectè tamen DD. supra laudati docent, quod excommunicatus non privatur suffragiis Ecclesiæ, si injusta sit excommunicatio, quia Ecclesia non censetur velle tanto damno quemquam afficere, *c. si quis non rector* 24. *quæst. 3.* quare injustè excommunicatus, si semoto scandalo occultè celebret, non peccat, nec in foro interno pœnis canonicis afficitur; immò & aliquando Episcopus, Presbyter, vel Diaconus à gradu suo injustè dejectus, si innocens reperitur, non potest esse quod fuerat, nisi gradus amissos recipiat coram altari de manibus Episcoporum, *cap. Episcopus* 65. 11. *quæst. 3.* Quod intelligendum est tantum in depositis, vel degradatis, quibus ecclesiis militiæ detrahuntur insignia, *cap. 2. de pœnis in 6.* Oportet enim, quod in reparatione sua recuperent ea, quæ in ordinatione sua receperunt, ut dicitur in Concilio Tolet. 4. *can. 27.*

c Ausus fuerit.) Eadem phrasi utuntur Alexander in *cap. 3. hoc tit.* & PP. Concilii Antioch. in *cap. si Episcopus* 6. 11. *quæst. 3.* Concilii Romani sub Nicolao *can. 2.* Et certè magna audacia est contempto iusto superioris præcepto ministrare, ut inquit textus in *cap. Salonitana* 24. *quæst. 3.*

f Atretitare.) Eodem modo legit Haloander. Dionysius Exiguus etiam legit *atretitare*, cui favet Virgilius ibi:

Tu genitor cape sacramna, patriosque penates.

Me bello è tanto digressum, & eade recenti Atretitare nefas, donec me vivis in aquis Abluero.

g Ministerium.) quod eis tanquam clericis competit Concil. Roman. sub Nicolao *cap. 2. cap. accedens* 10. in *fine, dist. 50.* privat enim depositio Ecclesiasticis functionibus: quare depositi non possunt in officio suo ministrare, ut antea, *cap. si quis Episcopus* 13. 11. *quæst. 3. cap. 1. vers. Caveant, cap. is cui* 20. de *sent. excom. lib. 6.* immò nec aliquid de ministerio sic interdicto obire, *c. si quis Episcopus* 6. 11. *quæst. 3. cap. 2. hoc tit.* Quare nec possunt divina officia celebrare, *cap. 3. cap. latores* 4. *hoc tit.* nec Missarum solennia, *dist. cap. Salonitana, cap. qua de causa* 9. 2. *qu. 5.* nec facere matutinum, aut vespertinum sacrificium, *dist. cap. si quis Episcopus* 7. nec divinis se ingerere, *cap. 1. vers. Sciturus, de re judic. lib. 6.* nec etiam in minoribus gradibus ministrare, ut supra probavi, nisi sit tantum à sacerdotali officio depositus, vel à Missarum celebratione: nec horas canonicas in choro cantare. Glossa verbo *Secus, in c. 1. de sent. excom. lib. 6.* Extra chorum verò tenetur eas recitare, quia quemadmodum clericus depositus non privatur privilegio clericali, nec etiam eximitur ab honore clericali. Suarez de *censur. disput. 12. sect. 2. num. 13.* sicut & potest parochus sine metu irregularitatis matrimonio assistere pro ejus valore, Tridentinum *sess. 24. de reform. cap. 1.* non tamen poterit conjuges solenniter benedicere, quia hoc ministerium proprium est sacerdotis. Suarez de *censur. disput. 11. sect. 3. num. 20* & *disput. 40. sect. 2. num. 26.* Item potest baptismum non solenniter conferre in necessitate, quia non tanquam

5.

6.

7.

quam clericus, sed tanquam laicus confert. Suarez *dist. sect. 3. num. 20.*

9. h. *Ab Ecclesia abscindatur.*) Dionysius Exiguus legit, *pœnis abscindatur.* Gentian. Haloander, & Rabanus, *omnino abscindatur.* Aristenus, *longissime ejiciendus*: quæ verba sic interpretatur Zonaras, ut tabescens membrum ab Ecclesia abscindatur omnino, tum ob summam impudentiam, tum quia nunquam reintegrari canonicè potest, quia cum prius fuerit depositus, mox ab Ecclesia abscinditur. Balsamon legit, *ab Ecclesia abscindatur ut impudentissimus.* Ecclesia hic significat Catholicorum congregationem, *cap. Ecclesia 8. de consecr. dist. 4.* siquidem omnes credentes unum Christi corpus efficiunt, *cap. si quis 58. ii.*

quest. 3. abscindatur verò idem significat in presenti, atque excommunicetur, ut docuerunt Pannormit. & Anton. *in presenti,* Bellarminus *de eccles. cap. 8.* Suarez *disput. 8. sect. 1.* & probatur *ex cap. si quis presbyter 5. cap. si quis Episcopus 6. ii. quest. 3.* per excommunicationem enim quis scinditur, & separatur ab Ecclesia, id est à communione fidelium, & corporis Christi, *cap. audvivi 21. cap. nihil 33. ii. quest. 3.* & extorris fit à regno Dei, à confortio fidelium, & liminibus Ecclesiæ, *cap. si autem 11. cap. canonica 107. ii. quest. 3. in can. 20. Apost. ibi.* A communione modis omnibus abscindatur, sicut Simon Magus à Petro. Faciunt D. Chrysof. *in homil. de anathemate.* D. August. *de unit. Eccles. cap. ult. Eusebius lib. 5. hist. cap. 14.*

CAPVT II.

Ex Concilio a Antiochens.

SI quis presbyter ab Episcopo suo fuerit degradatus, aut officio pro certis criminibus suspensus, & ipse per contemptum, & superbiam aliquid de ministerio sibi interdicto agere præsumperit, & postea ab Episcopo correptus, in cœpta perdurauerit præsumptione, hic omnimodis excommunicetur, & ab Ecclesia expellatur; & quicumque cum eo communicaverit, similiter se sciat excommunicatum. Similiter de clericis, laicis, vel sceminis excommunicatis observandum est. Quod si aliquis ista omnia contempserit, & Episcopus emendare non potuerit, Regis judicio exilio damnetur.

NOTÆ.

- I. *A Antiochens.*) Ita legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 2.* sed aliquibus verbis additis à Raymundo, alis inversis, ut facile lectori constabit, si conferat textum hunc prout hic transcribitur ex dicta prima collectione cum ipso canone, prout jacet apud Raymundum, & prout habetur in ipso Concilio Antiocheno, & in Codice canonum Ecclesiæ universalis, ordine 83. ubi ita habetur: *Si quis Episcopus à Synodo depositus, vel Presbyter, aut Diaconus à proprio Episcopo, ausus fuerit aliquid de ministerio agere, sive Episcopus secundum præcedentem consuetudinem, sive Presbyter, sive Diaconus, nullam amplius in alia Synodo spem restitutionis, nec defensionis locum ei habere liceat, sed omnes ei communicantes ab Ecclesia abscindantur, & maxime si postquam cognoverint sententiam adversus prædictos fuisse prolatam, eis communicare ausi fuerint.* Concil. hoc Antiochenum primum celebratum fuit sub Julio Papa I. anno 340. in quo Arriani Arhanasium deposuerunt, atque Gregorium Capadocem in ejus locum substituerunt, ut referunt Pinus, & Corjolanus *in historia ipsius Concilii.* P. Marcha *lib. 3. concord. cap. 3.* Unde canones in eo editos tanquam ab Arrianis, & Eusebianis factas auctoritate carere docuerunt Binius, & Corjolanus *ubi supra.* & textum *in cap. 1. ii. dist. 16.* ubi inter Catholica Concilia hoc refertur, accipiunt de alia Synodo Antiochena, cum sex fuerint in ea civitate celebrata; non verò de hac prima. Et Baronius *tom. 3. anno 341. num. 37.* Gratianum perstringit, eo quod in eo textu canones Antiochenos inter editos à Catholicis enumeret. Sed licet verum sit, triginta sex Episcopos Arrianos in hac Synodo interfuisse, & ita majorum Patrum partem ex Arrianis fuisse, tamen Ecclesiæ canones ab eis editos, rectam disci-

plinam continentes, tanquam ab injustis possessioribus eripuit, & sæpe eis usa est, appellando Concilium illud sanctum, ut in Concilio Triburienti *cap. 2.* Romano sub Leone IV. apud Baronium *tom. 10. anno 853. num. 39.* Primò inferendo eos in codice canonum Ecclesiæ universalis, ut hodie reperuntur, ut refert Ant. August. *lib. 1. de emend. Gratiani, cap. 11.* his verbis: *Canones Concilii Antiocheni receptos esse constat, & in corpore canonum positos ante Concil. Chalcedonense, ut in ejus Concilii act. 12. Græcis, Latinis 1. apparerit; & ex libro etiam Latino, quem eodem nomine Corpus Canonum dicimus.* Idem refert Baronius *tom. 3. anno 341. n. 34.* Etiam eisdem canonibus usi sunt Patres Synodi in Trul. ut ex secundo ejus canone constat, relato *in c. placuit 4. 16. dist.* necnon probavit Dionysius, test. Eusebio *lib. 7. hist. Eccles. c. 24. & 25.* Nicolaus II. *in epist. ad Michaelem Imperat. & epist. 10. ad Episcop. & cleric. C.P.* in 8. Synodo generali sub Hadriano II. *act. 7.* Leo IV. *ad Episcop. Britannia, apud Baronium anno 855. num. 28.* Palschalis II. *epist. 2. 4.* Illud tamen notandum est, quod licet in Concilio Chalcedonensi, *act. 4. nique 11.* recitentur duo canones Concilii Antiocheni, videlicet 16. & 17. tamen non ut ex Concilio Antiocheno, sed ut ex dicto Codice canonum Ecclesiæ universalis citantur *num. 95 & 96.* ut extant in dicto codice. Cum ergo prædicti canones Concilii Antiocheni reperirentur collecti, & incorporati in ipso codice canonum Ecclesiæ universalis, præsentem canonem ex eo transcripserunt Gratianus *in cap. si Episcopus 11. quest. 3.* Papiensis *in dist. 1. collect. à quibus accepit Raymundus, & huic sextæ collectioni inseruit, & ex capitularibus Caroli eum citat Cironius lib. 1. obs. cap. 1.* & forsan Carolus Magnus inseruit hunc canonem suis Capitularibus ex Concilio Toletano, quod illi transmisit Helipandus Tolet, Archiepiscopus, & in